

„Rossz tettekért büntető ...”

– avagy a szabadságvesztés-büntetés kihívásai*

„Az egyén közvetlenül felelős saját magatartásáért. Nem külső körülmények passzív bábja, hanem rendelkezik a helyes és helytelen közötti választás, és döntése következményei felismerésének képességével”. Miller B. Walter¹

A szabadságvesztés múltja, a szankciós palettán való helykeresése jól mutatja, hogy milyen fejlődési folyamaton megy át egy büntetés, mire megtalálja a megfelelő helyét és szerepét. Kérdés azonban, hogy egy olyan folyamatosan változó társadalmi, gazdasági, jogi környezetben, mint a XX-XXI. század, mely nem csak az ipar, a technológia, de az eszmék és elméletek terén is igen intenzív időszaknak nevezhető, változó súlypontok, lépések és visszalépések mellett, **mennyiben tekinthető állandónak egy évszázadok óta lényegét tekintve változatlan büntetés?**

Az a lüktetés, hullámzó mozgás, mely az emberi jogok biztosítása, a magánszféra feletti hatalom megszerzése érdekében kifejtett aktivitás illetve az azokról való önkéntes lemondás hozadékaként az állampolgárok és az állam közötti határvonal folyamatos változását, elmozdulását hozza, mennyire hat a büntetőhatalmát gyakorló, a szabadságvesztést végrehajtó állam és a szabadságától megfosztott, de emberi jogait megőrizni kívánó elítélt közötti viszonyra? **Hol vannak a határai a büntetésnek, és mi az, amiért felelősséggel tartozik az azt foganatosító hatalom?**

Három, markánsan összefüggő megközelítés vihet közelebb annak megértéséhez, hogy hogyan alakult a szabadságvesztés szabályozása illetve az azt töltő elítélt emberi jogainak megítélése: ez a XX.-XXI század társadalmi, szociológiai, gazdasági viszonyainak változása és ennek lecsapódása a kriminálpolitikai irányokban; a bűnözéssel kapcsolatos konkrét kriminológiai elméletek, illetve – részben ezek függvényében – a normasértő emberrel szembeni attitűd.

*Csemáné Dr. Váradi Erika PhD, LLM vezető kutató MFI

¹ Miller, Walter B.: Ideology and Criminal Justice Policy: Some Current Issues. In: Journal of Criminal Law and Criminology 1973/(64) p. 143 Idézi Borbíró Andrea: Bűnmegelőzés a késő modernitásban. Phd-értekezés. ELTE, Budapest, 2011. 71.o.